

אַמָּה טַרְקָסִין, ונקראת כן על שם שהיא מבדילה בין הפנים לחוץ, שכן טרקסין בלשון יוון פירושו 'פנים וחוץ' (ע"פ רש"י להלן ב, א ד"ה טרקסין ורבנו הגנאל). ויש מפרשים, ש'טרק' הוא לשון סגירה [-טריקה], וסין הוא מלשון 'סיני', לפי שהפרכת סגרה על הלוחות שניתנו בסיני (תוס'), וממה שהפרכת נקראת על שם שהיא מכסה את הלוחות, מוכח שלכך נועדה, ומשום כך היו מכסים בה את הארון בשעת המסעות במדבר (מסאת המלך על הרמב"ם, ג, רפח, בשם הגר"מ פיינשטיין, וראה עוד בסמוך).

וְאִיסְתַּפְּקָא לְהוּ לְרַבְּנָן בְּקֻדְשֵׁיהּ אִי קְלָפְנִים אִי קְלָחוּץ - שהפרכת צריכה להיות בדיוק במקום שבין ההיכל לקודש הקדשים, שנאמר (שמות כ, לג) 'הבדילה הפרכת לכם בין הקודש ובין קודש הקדשים', ומכיון שיש ספק האם מקום האמה טרקסין קודש בקדושת היכל או בקדושת קודש הקדשים, לא ידעו היכן תלתות את הפרכת (מקדש דוד א, ה, ע"פ תוס'; גבורת ארז). ויש סוברים, שמעיקר הדין מותר לעשות את הפרכת רק בהיכל או רק בקודש הקדשים, אלא שאם יעשו אותה בקודש הקדשים יבואו לידי תקלה, שיתכן שהעומדים בהיכל יתקרבו אליה יותר מדי ובכך יכנס לקודש הקדשים. ומאידך, אם יעשו אותה בהיכל, יתכן שהכהן גדול יקטייר את הקטורת ביום הכיפורים סמוך מדי לפרכת, במקום שאינו קודש הקדשים (תוס' ישנים, תוס' רא"ש, וראה מקדש דוד שם). והטעם שאפשר לתלות את הפרכת בתוך ההיכל או בתוך קודש הקדשים, משום שהיא נועדה בעיקר לכסות את הארון (ולא למחיצה בין ההיכל לקודש הקדשים), וכיסוי זה מתקיים גם כשהיא בהיכל או בקודש הקדשים (מסאת המלך על הרמב"ם, ג, רפח, ראה לעיל בסמוך. אולם ראה מנחת אברהם עמ' תכא, שתמה לדבריו מדוע תלו פרכת בבית שני שלא היה בו ארון).

וספק הגמ' הוא רק בבית שני, שהיתה בו רק פרכת ולא היה בו כותל, אולם בבית ראשון, אף שהיתה בו פרכת בפתח (כמבואר להלן (נד, א)), מכל מקום לא הסתפקו היכן תלתות את הפרכת, כיון שפרכת זו נעשתה לצניעות בעלמא, והמחיצה בין ההיכל לקודש הקדשים היתה על ידי הכותל ולא על ידי הפרכת (שפת אמת, וראה עוד במנחת אברהם שם).

וְעֻבְדוּ שְׁתֵּי פְרוּכֹת, והטעם שלא עשו פרוכת אחת בעובי אמה, כעובי הכותל שהיה בנוי במקדש ראשון (וכן עדיף לעשות, משום שפרוכת זו דומה יותר לכותל שהיה בנוי בבית ראשון (שיח יצחק, וראה שם עוד)), כיון שהכותל שהיה במקדש ראשון נעשה על פי הדיבור [אף שלא ידעו מהי קדושתה של אמה טרקסין], אולם במקדש שני שעשו פרוכת כמו במשכן, נלמדו דיניה מהפרכות שהיתה במשכן - ששם היה צידה החיצוני של המכתש צמוד לסוף ההיכל, ומתחילת עוביה היתה בקודש הקדשים - ולכן לא ניתן היה לעשות פרוכת בעובי של כל אמה טרקסין, שהרי יתכן שאין כולה מקודש הקדשים, ואם כן בתחילת עובי הפרכת עדיין אין זה קודש הקדשים, אלא עשו שתי פרוכות, האחת בתוך אמה טרקסין, כשצידה החיצוני דבוק לסוף המקום שהוא בודאי היכל, והאחת בתוך אמה טרקסין, כך שאם אמה טרקסין כולה מקודש הקדשים, נמצא שקודש הקדשים הוא מתחילת עוביה של הפרכת החיצונית, ואם אמה טרקסין כולה מן ההיכל, הרי קודש הקדשים הוא מתחילת עוביה של הפרכת הפנימית (תוס'; ראה לעיל ד"ה וביניהן). ויש מפרשים, שהטעם שלא עשו פרוכת

וְתִפְּוֹק לִי דְאֶשֶׁר לוֹ אָמַר רַחֲמָנָא וְכוּ' - ושאלת הגמ' היא על רבי אלעזר שהסתפק לעיל (ג, ב) שמה הקרבן מכפר בשווה על כל הכהנים [-בקיבועא מכפרא], והרי בפסוק מבואר שהקרבן צריך להיות רק משלו, ובהכרח שבקופיא מתכפרין (רש"י, וראה תוס'. וראה עוד רש"י ש שתמה מדוע לא הקשו כן גם לסוברים [שם ע"א] שהפר נחשב קרבן ציבור ממש). ולמפרשים לעיל (ראה ביאורנו שם ד"ה בקופיא) שספק הגמ' הוא האם כבר מתחילה שייך הפר לכל הכהנים או רק משעת וידוי, אבל לאחר הוידוי ודאי שהפר שייך בשווה לכל הכהנים, שאלת הגמ' היא, שנוכח מהפסוק שקודם וידוי שייך הפר רק לכהן גדול ולא לשאר הכהנים (מנחת אברהם עמ' תז).

ויש מפרשים, ששאלת הגמ' היא על הספק לעיל (מט, ב) האם בשחט את הפר ומת נכנס אחר בדמו או לא, והרי בפסוק זה מבואר שהפר צריך להיות שלו, ואם כן איך יכול השני להיכנס עם פרו של הראשון, הלא אף אם הראשון עדיין לא שחט את הפר, אין השני יכול להיכנס בפרו (רש"י; שפת אמת).

שְׁנָה הַפְּתוּב עֲלָיו לְעַבְב, והטעם שלומדים כן רק מהפסוק השלישי, ולא אומרים שמהפסוק הראשון לומדים שהפר אינו בא משל ציבור, ומהפסוק השני לומדים ששנה עליו הכתוב לעבב שאינו בא משל ציבור, ומהפסוק השלישי לומדים שאינו בא משל הכהנים, ואם נאמר כן נמצא ששנה עליו הכתוב לעבב רק לגבי הציבור ולא לגבי הכהנים, משום שלא אומרים שנה עליו הכתוב לעבב אם אפשר לדרוש מהפסוק דרשה אחרת (תוס' הרא"ש; תוס' ישנים).

אֵלָא שְׁאִינוּ בִּי גֵזָא דְאֶהְרָן דְאֶפְקֵרִיהּ רַחֲמָנָא וְכוּ', ואף שאדם יכול להפריש קרבן כדי שיתכפר בו אדם אחר, מכל מקום כשעושה כן נחשב כאילו נתן את הקרבן במתנה למתכפר (כמבואר בתמורה י, א), ולכן מוכח כאן שהתורה הפקירה את הפר לגבי אחיו הכהנים (מנחת אברהם עמ' תז, וראה עוד בארונו לעיל ג, ב ד"ה בקביעותא).

מִשְׁנֵהָ לְבִין שְׁתֵּי הַפְּרוּכֹת וְכוּ', וכל אחת מהפרכות היתה בעובי טפח (דרך חכמה בית הבחירה ד, טו, ע"פ משנה שקלים ח, ה).

וּבִינֵיהֶן אֵמָה חָלַל, והפרכות היו מחוץ לאמה (שיח יצחק, ע"פ רש"י). ויש שסובר שהפרכת הפנימית היתה בתוך האמה, אולם הפרכת החיצונית היתה מחוץ לאמה (תוס', וראה שיח יצחק ד"ה אבל השתא). ויש שסובר ששתי הפרכות היו בתוך אמה (מפרש תמיד כט, ב ד"ה ושלוש).

גְּמָרָא. אֲבָל בְּמַקְדָּשׁ שְׁנֵי כִּיּוֹן וְכוּ' - בבית ראשון היה כותל בין ההיכל לקודש הקדשים, בגובה שלשים אמה ועובי אמה, אולם בבית שני היה ההיכל גבוה ארבעים אמה, ולא היה ניתן לעשות כותל גבוה ארבעים אמה ברובח אמה, ומאידך, גם לא ניתן היה להרחיב את הכותל, שנאמר (דברי הימים א כה, יט) 'הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל כל מלאכות התבנית', ולכן עשו פרוכת בין ההיכל לקודש הקדשים כמו שהיה במשכן (רש"י, וראה בתוס' ישנים, שגם קיצור גובה ההיכל אסור משום 'הכל בכתב'). ומה שהגביהו את הבית השני יותר מהבית הראשון, היה על פי נביא, שנאמר (חגי ב, ט) 'גדול יהיה כבוד הבית וגו'' (תוס' ישנים). והטעם שלא עשו כותל גבוה שלשים אמה כמו שהיה בבית ראשון, ומעליו פרוכת בגובה עשר אמות, משום שמסורת היתה בידם שהמחיצה בין ההיכל לקודש הקדשים צריכה להיות או כולה מאבנים או כולה פרוכת (גמ' ב"ב ג, ב).